

Проект “Достъп до адвокатска защита”

Анализ на съществуващи законодателни пречки пред осъществяването на достъп до адвокатска защита и празнини в законодателството, препятстващи правото на защита поради изрична уредба

Правото на защита е всеобщо, лично и неотменимо право на гражданина. Това е изведено в редица международно-правни актове:

Чл.2, т.3., б. “а” и “с” и чл.14, т.3, б. “b” и “d” от МЕЖДУНАРОДНИЯТ пакт за граждански и политически права /Ратифициран с Указ № 1199 на Президиума на Народното събрание от 23.07.1970 г. - ДВ, бр. 60 от 1970 г. В сила за България от 23.03.1976 г./

Правото на гражданите на справедливо правосъдие, като основно право на човешката личност, е закрепено и в нормата на чл. 6, т. 1 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи (ДВ, бр. 80 от 1992 г.).

Съгласно чл.56, ал.1 от Конституция на РБ “Всеки гражданин има право на защита, когато са нарушени или застрашени негови права или законни интереси. В държавните учреждения той може да се явява и със защитник.”

В редица свои решения Конституционният съд на РБ е подчертал универсалният характер на това право. Така Решение №3 от 17.05.1994г. по конст.дело №1/94г, Решение №2 от 30.03.2000г. по конст.дело №2/2000г., Решение №9 от 14.04.1998г. по конст.дело №6/98г.

“Съществен елемент от общото право на защита представлява правото на гражданите да защитават правата си с помощта на защитник.”/ Р-9 от 98г./

От друга страна принципът на правовата държава може да бъде осъществен само ако съответните лица разполагат с ефективна възможност да упражняват на практика правата си, уредени по закон, и да оспорват незаконни правни актове.

Правото на защита на лицата не може да бъде пълноценно реализирано ако няма осигурени правни и фактически възможности за адекватна и ефективна адвокатска защита.

Съгласно чл. 134, ал.1 от Конституцията “Адвокатурата е свободна, независима и самоуправляваща се. Тя подпомага гражданите и юридическите лица при защитата на техните права и законни интереси.”

След 1989г. започна процес на синхронизация на българското законодателство със стандартите, приети в Европа. В този смисъл бяха направени важни стъпки по отношение осигуряването ефективно право на защита на гражданите и организациите в страната. Следва да се отбележи обаче, че много често тези промени бяха направени след решения на Европейският съд по правата на човека, а не в резултат на вътрешен консенсус.

И към настоящият момент представителите на държавната администрация виждат в адвоката “враг” и създават всевъзможни пречки и спънки при упражняване на адвокатската дейност.

В повечето случаи става въпрос за фактически спънки, създавани от администрацията. Но от друга страна следва да се отбележи, че все още

съществуват и законови пречки, дължащи се както на конкретна регламентация, така и на празнини в законодателството

По-долу е направен анализ на законодателството към месец октомври, 2003г.

ГРАЖДАНСКИ ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС

1. До приемането на изменение на ГПК, публикувано в ДВ, бр.105 от 2002г. текстът на чл.107, ал.2 от ГПК гласеше, че “Съдът отлага делото, ако страната или пълномощникът ѝ не се явят поради внезапно заболяване или друго препятствие.”

Настоящата правна уредба на този текст гласи следното:” Съдът отлага делото, ако страната и пълномощникът ѝ не могат да се явят поради препятствие, което страната не може да отстрани.”

С направеното изменение значително се затрудни получаването на адекватна адвокатска защита, тъй като вече се изисква наличието на препятствие да е както по отношение както на страната, така и на адвоката-представител по делото.

Вероятно законодателят е целял с направеното изменение да ограничи възможностите за безпричинно отлагане на делата. Но в резултат е създадена разпоредба, която води до драстично ограничаване правото на защита.

По този начин е въведена презумпция за недобросъвестност при упражняване на права от страните и адвокатите, пълномощници по граждански дела и изобщо на всяко лице, което е страна по съответното дело. Законодателно е закрепено схващане, което противоречи на основни правни принципи от една страна, и от друга- което отразява едно схващане за отделните лица, като такива, упражняващи правата си изцяло с недобросъвестно намерение и с цел да се шиканира процеса.

Подобно отношение на държавата към гражданите е обезпокояващо и опасно. Направен е опит да се въведе законодателен прецедент, основан на идеята за противоборство между социума от една страна и държавата от друга.

Същевременно от друга страна цитираната разпоредба е в противоречие с нормата на чл.4, ал.2 от ГПК: “ Съдът осигурява на страните равна възможност да упражняват предоставените им права. Той е длъжен да прилага закона точно и еднакво спрямо всички.” За какво равенство в процеса може да се говори, когато едната страна е “принудена” при заболяване или друга причина, препятстваща явяване на упълномощения от нея адвокат, да се защитава сама, като така е лишена от възможност за компетентна защита.

В случая възможността страната да упълномощи друг адвокат/ ако изобщо има време за това/ води до пряка намеса в отношенията адвокат-клиент, личното доверие, волята на страната свободно да избере точно определен процесуален представител

.От друга страна съответният адвокат имал неблагоприятното да заболее или да претърпи друго нещастие е лишен от възможност да получи доход, който е уговорил и очаквал.

Предлагаме настоящата редакция на ГПК да бъде отменена.

2.Чл. 47, ал.2(Нова - ДВ, бр. 124 от 1997 г., доп., бр. 64 от 1999 г.) гласи: “Когато пълномощник по делото е адвокат, той не може да отказва

получаването на призовките на своя доверител, освен след оттегляне на пълномощното по реда на чл. 23, отказ от пълномощие по чл. 24, както и когато от пълномощното недвусмислено личи, че не се отнася за инстанцията, за която е призоваването.”

Горното е оправдано само в случай, че адвокатската кантора е посочена като съдебен адрес. Във всички останали хипотези това е неоправдано и би довело до нарушаване правото на защита. Така например в случай, че страната не бъде открита до датата на делото адвокатът не би могъл да съгласува стратегията на защита със своя доверител, не би могъл да изиска от същия представянето на различни писмени доказателства, не би могъл да получи информация.

Разпоредбата следва да бъде изменена, като се предвиди задължението за получаване на призовки и съобщения от адвокат да е само в случай на посочен съдебен адрес.

3. Размерът на адвокатското възнаграждение се определя свободно в договор между адвоката и клиента. Така чл. 32, ал. 1 от Закона за адвокатурата гласи, че: ”За своя труд адвокатът получава възнаграждение, което се определя въз основа на сключен писмен договор с клиента.”

С нормата на чл. 64, ал. 2 от ГПК се предвижда, че ”При прекомерност на заплатеното от страната възнаграждение за адвокат с действителната правна и фактическа сложност на делото съдът може да присъди по-нисък размер на разностите в тази им част, но не по-малко от минимално определения размер, съобразно чл. 36 от Закона за адвокатурата.”

Чрез този текст се дава възможност за неоправдана интервенция на съда в отношенията адвокат-клиент; посяга се на свободата на договаряне; добросъвестната страна е лишена от възможност да получи разходите си по делото.

Съответното лице, чието право е нарушено много често ще бъде изправено пред дилемата или да ангажира компетентна адвокатска защита и да рискува да не получи в пълен размер направеното заплащане за адвокат, или да се защитава само.

Разпоредбата следва да бъде отменена.

Няма пречки при действителна злоупотреба при определяне на адвокатския хонорар да се сезира съответната колегия с оглед предприемане на дисциплинарни мерки.

4. ГПК не поставя като задължително изискване за валидност на процесуалните действия извършването им от страните с участие на адвокат. Адвокатска защита е задължителна само в хипотезите на чл. 16, ал. 6 от ГПК- противоречие между представляван и представител и чл. 50, ал. 2- при производство срещу ответник с неизвестно местожителство.

След реформата на ГПК се засили диспозитивността на процеса и състезателното начало. В редица случаи страните се нуждаят от квалифицирана правна защита, както с оглед редица фатални срокове/ напр. по чл. 154, ал. 1; чл. 288, ал. 5/ така и с оглед сложните за един гражданин въззивни и касационни производства.

Така съществуващата нормативна уредба не осигурява пълноценно ефективна правна защита и реален достъп до правосъдие на материално затруднени лица.

От друга страна по ЕКЗПЧОС България е обвързана да осигури реален достъп до съд по граждански дела по смисъла на чл. 6, т. 1 от конвенцията. Ето

защо следва да се отчете като празнина в законодателството липсата на система за безплатна правна помощ по граждански дела.

Следва да се изгради система за предоставяне на безплатна адвокатска помощ. Тази система би могла да бъде регламентирана в отделните процесуални закони.

Друг вариант е да се създаде отделна правна уредба в специален закон, която да обхване всички производства пред съдилищата.

Кръгът от лица следва да обхваща: физически лица-български граждани; физически лица-чужди граждани и лица без гражданство; юридически лица с нестопанска цел.

Също така следва да се създадат органи за администриране на безплатната правна помощ, като е желателно те да бъдат независими от изпълнителната власт.

Следва да се определят критериите за предоставяне на безплатна правна помощ, както и система за установяване на материалното състояние на лицата, които кандидатстват.

Решението на съответният орган за предоставяне на помощта следва да се обвърже със задължение за поемане на случая от адвокат, като това може да бъде регламентирано в Закона за адвокатурата.

Съответният адвокат следва да бъде с необходимият стаж и професионален опит.

ЗАКОН ЗА АДМИНИСТРАТИВНОТО ПРОИЗВОДСТВО

В голяма степен казаното по горе по отношение на възможностите за предоставяне на безплатна адвокатска защита се отнася и за съдебният административен процес. Това е така поради субсидираното прилагане на ГПК: чл.45 от ЗАП и чл.11 от ЗВАС.

В съдебният административен процес е засилено служебното начало, но все пак с оглед конкретна фактическа или правна сложност на казуса и в тези производства би следвало при определени обстоятелства да се предвиди предоставянето на безплатна адвокатска защита.

НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС

В цялост НПК предоставя възможност и гаранции за ефективно упражняване правото на защита и конкретно на адвокатската защита.

1. В чл.70, ал.1 са предвидени хипотези, когато защита е задължителна.

Липсва уредба на система за предоставяне на безплатна правна помощ. В този смисъл казаното по отношение на гражданския и административният процес се отнася и за наказателният.

От друга страна задължителната защита по чл.70, ал.1 от НПК се отнася само до процесуалната фигура на обвиняемия. Би следвало да се предвидят подобни хипотези, разбира се при отчитане на спецификата, и при други процесуални субекти: граждански ищец, частен тъжител, частен обвинител, граждански ответник.

2. Съгласно чл. 206. (Изм. - ДВ, бр. 31 от 1990 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 70 от 1999 г.) "Лицето, задържано при условията и по реда на чл. 202, има следните права: да научи в какво е заподозряно; да дава обяснения; да прави искания,

бележки и възражения и да обжалва постановленията на прокурора и следователя, които накърняват неговите права и законни интереси.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 50 от 2003 г.) По отношение на обясненията на лицето по предходната алинея се прилагат съответно разпоредбите на чл. 73, 87, 88, ал. 1, 2, 4 и 5, 89 - 91.”

Действително защитникът има право да участва в процеса от момента на задържане на лицето. Но в случая следва да се въведе и съответното право на заподозрения да има право на защитник от момента на задържането, като и съответно на това право задължения на органа, осъществяващ функцията по ръководство и надзор да запознае заподозрения с това му право.

3. Всички материали по следственото дело се предоставят на обвиняемия и неговият защитник едва при предявяване на следствието/чл. чл. 213-215 от НПК/. Това важи само за предварителното производство. Няма подобно изискване при полицейското производство.

При производства за вземане на мярка за неотклонение “задържане под стража” много често следственото дело, респективно дознание не се предоставя на защитника, въпреки, че, същият следва да вземе становище по наличието на обосновано предположение за авторство на инкриминираното деяние. Как може да стане това без запознаване със събраните до момента доказателства не е ясно. По скоро ясно е, че ако делото не бъде предоставено на защитника същият изобщо не би могъл да пледира за наличието или не на “обосновано предположение”.

Следва да се предвиди изрично, че в производства по чл. 152а и 152б следственото дело се предоставя на защитника.

4. Полицейско производство- Същото е регламентирано като едно фактическо производство. Не се изисква нарочен акт за образуване, както и не се предвижда предявяване на материалите при приключване на производството. Напротив законодателят изрично предвижда, че тези процесуални действия не следва да се извършват при полицейското производство.

Има случаи когато лице се уличава едва при приключване на производството и извършване на всички действия по разследването.

Така през цял един стадий от досъдебната фаза на наказателният процес едно лице няма възможност да ангажира адвокатска защита, нещо по-вече – съответното лице може изобщо да не узнае, че е обвинено в извършването на престъпление, като това е оставено на добрата воля на съответният разследващ орган..

Не считаме за правилно, че кадровият проблем по отношение на дознателите и неподготвеността им в областта на наказателният процес следва да са основание за въвеждане на производства, нарушаващи правото на защита на гражданите. Още по-вече, че изискването за нарочни актове за образуване на полицейско производство, уличаване и предявяване на материалите по делото по-никакъв начин не биха се отразили на бързината на производство. Причините за забавяне на тези производства се коренят другаде и са главно фактически, а не правни.

Не следва неспособността на държавата да се справи с определени проблеми да рефлектира неоправдано върху ограничаване правата на гражданите, като същевременно се накърняват и утвърдени правни традиции по отношение на досъдебната фаза на наказателния процес.

ЗАКОН АДМИНИСТРАТИВНИТЕ НАРУШЕНИЯ И НАКАЗАНИЯ

Като цяло ЗАНН препраща за неуредените в него въпроси към НПК. В тази връзка много от съдилищата в България при отмяна на атакувано наказателно постановление не присъждат на жалбоподателя разносните за адвокатско възнаграждение. И тъй като наказателното постановление не е административен акт то в случая съответното лице не може да търси тези разноски и по пътя на отговорността на държавата по Закона за отговорността на държавата за вреди причинени на граждани.

Предлагаме да се въведе изричен текст в ЗАНН, че съответната страна при отмяна или потвърждаване на НП има право на разносните по делото.

Следва да се предвидят и възможности за предоставяне на безплатна адвокатска защита по дела.

Съгласно чл. 61 от ЗАНН:” (1) При разглеждане на делото пред районния съд се призовават нарушителят, поискалите обезщетение, включително и тези по чл. 55, ал. 2, и учредението или организацията, чийто орган е издал наказателното постановление, както и допуснатите от съда свидетели.

(2) Съдът дава ход на делото и в случаите, когато жалбоподателят не е бил намерен на посочения от него адрес. Съдът дава ход на делото и в случаите, когато жалбоподателят, неподалият жалба нарушител или поискалият обезщетение не са били намерени на посочените от тях адреси.”

Разпоредбата на ал.2 следва да бъде отменена. Редица норми в административно-наказателното право предвиждат значителни санкции и разглеждането на делото в отсъствие на жалбоподателя, когато това не се дължи на негово виновно поведение, би довело до неоправдано и сериозно накърняване интересите на съответното лице, включително и правото му на защита, чрез ангажиране на лице, упражняващо адвокатска професия.

ЗАКОН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА

В ЗИН се регламентира кръгът от лица и режимът за свиждания със лишените от свобода и обвиняемите и подсъдимите с мярка за неотклонение задържане под стража. Така например:

Чл. 33. (1) Лишените от свобода съобразно с установените за съответния режим норми имат право на:

(2) Свижданията и кореспонденцията със защитника и повереника във връзка с дела и тези по чл. 99, както и сумите за купуване на вестници и списания и получените като награда не се включват в определените по режима норми. Това се отнася и до писмата, с които лишените от свобода съобщават за преместването си от един затвор или поправителен дом в друг или за получено извънредно свиждане.

Чл. 132а. (Нов - ДВ, бр. 62 от 2002 г.) (1) Право на достъп до обвиняемите и подсъдимите имат прокурорът, разследващите органи, съдиите, експертите и защитниците по делото.

Чл. 132б. (Нов - ДВ, бр. 62 от 2002 г.) (1) Обвиняемите и подсъдимите имат право на среща със своя защитник незабавно след задържането им.

Всички текстове визират защитник, т.е. адвокат встъпил в наказателният процес като страна по съответният ред. Това означава, че съответните лица нямат право на свиждане с адвокат, който не е защитник по конкретно дело. Не е

нужно да се изброяват различни хипотези, в които би се наложило съответното лице да се срещне с адвокат, който не е защитник./ така например във връзка с предстоящо упълномощаване, при защита на граждански права и др./

Разбира се Конституцията на РБ и ЗА предвиждат, че гражданите могат да се явяват с адвокат пред всички институции в страната. Но доколкото ЗИН е специален закон, и доколкото горните текстове водят до фактически пречки/отказ на съответните длъжностни лица да допускат адвокати, които не са защитници по конкретно дело/ следва ЗИН да се редактира, като се предвиди право на съответните лица да се срещат с адвокат, независимо дали е защитник или не. В същият смисъл следва да се редактират и подзаконовите нормативни актове.

ПРОИЗВОДСТВА ОТНАСЯЩИ СЕ ДО МАЛОЛЕТНИ И НЕПЪЛНОЛЕТНИ

ЗАКОН за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните

Съгласно чл. 19, ал.4 от закона “Адвокатска защита пред местните комисии не се допуска.”

Този текст е явно дискриминационен по отношение на малолетните и непълнолетните, за които по принцип би трябвало да бъдат предвидени допълнителни гаранции за ефективно упражняване на правото им на защита.

2.С последните изменения на Законът за закрила на детето /Обн., ДВ, бр. 48 от 13.06.2000 г., изм., бр. 75 от 2.08.2002 г., в сила от 2.08.2002 г., бр. 120 от 29.12.2002 г., в сила от 1.01.2003 г., изм. и доп., бр. 36 от 18.04.2003 г., в сила от 18.04.2003 г., бр. 63 от 15.07.2003 г./ в нормата на чл.15, ал.8 бе предвидено, че: “Детето има право на правна помощ и жалба във всички производства, засягащи негови права или интереси.”

В закона обаче не е конкретизирано какво се разбира под правна помощ.

Препоръчва се изрична отмяна на нормата на чл.19, ал.4 от ЗБППМН и въвеждането на задължителна адвокатска защита във всички производства, засягащи малолетни или непълнолетни, както и задължение на съответните административни или съдебни органи да осигурят такава, както и да запознават съответните лица с това им право.

ДРУГИ ЗАКОНИ

ЗАКОН за защита на класифицираната информация /Обн., ДВ, бр. 45 от 30.04.2002 г., попр., бр. 5 от 17.01.2003 г., изм., бр. 31 от 4.04.2003 г./

Съгласно чл. 3, ал.1:” Достъп до класифицирана информация се предоставя само на лица, получили разрешение за достъп, при спазване на принципа "необходимост да се знае", освен ако този закон предвижда друго, а според ал.2:”Принципът "необходимост да се знае" се състои в ограничаване на достъпа само до определена класифицирана информация и само за лица, чиито служебни задължения или конкретно възложена задача налагат такъв достъп.”

Проучването на лицата според чл. 11, ал.2: “Национална служба "Сигурност" на Министерството на вътрешните работи извършва проучванията за надеждност на лицата, на които е необходимо да работят с класифицирана

информация, и издава, прекратява, отнема или отказва разрешение за достъп до съответното ниво на класификация, освен в случаите по чл. 22, ал. 1, т. 5;

Същевременно някои лица имат право на достъп до класифицирана информация по силата на своето служебно положение.

В тази връзка следва да се отбележи, съгласно чл. 39, ал.1, т.7 не се извършва проучване за надеждност по отношение на съдиите от Конституционния съд, съдиите, прокурорите и следователите, като за съдиите, прокурорите и следователите това се отнася само за конкретното дело.

Адвокатите следва да бъдат допускани до съответното дело, което съдържа класифицирана информация по общият ред.

Стига се до няколко парадокса:

1.Съответното лице не може да избере свободно адвокат, който да го представлява;

2.Съответните адвокати са лишени от възможност да реализират доход;

3.По дела срещу МВР проучването се прави от служби на същото министерство;

4.Нарушава се принципа за равенство в процеса, след като на една от страните в съдебната фаза/ прокурора в наказателният процес/ се разрешава достъп по силата на служебното му положение, а на защитника не се разрешава;

Законът следва да измени, като се предвиди адвокатите, пълномощници на страните по делото да имат право на свободен достъп до делата. Няма пречки да бъде регламентиран особен ред при запознаване с делото/ специално оборудвано място, време, преписи и др./.

Същевременно следва да се има предвид и че НК съдържа състави, свързани с разпространяването и издаването на класифицирана информация.

ЗАКОН за мерките срещу изпирането на пари /Обн., ДВ, бр. 85 от 24.07.1998 г., изм. и доп., бр. 1 от 2.01.2001 г., изм., бр. 102 от 27.11.2001 г., в сила от 1.01.2002 г., изм. и доп., бр. 31 от 4.04.2003 г./

Като цяло законът представлява опит доносничеството да бъде превърнато в задължение за гражданите на републиката.

Ако събирането и даването на информация относно изпирането на мръсни пари е разбираемо по отношение на държавни органи и институции, то по отношение на останалите лица и особено на такива, упражняващи свободни професии, като адвокати и нотариуси и др., това е не само неуместно, но и представлява намеса на държавата в частна сфера, продиктувана от неспособността и да се справи с изпирането на пари.

Следва да се отбележи, че към настоящият момент изпирането на пари не е криминализирано в НК.

В чл. 3, ал.1 се предвижда, че мерките за предотвратяване и разкриване на действията по изпирането на пари са идентифициране на лица, събиране, съхраняване и разкриване на информация относно операции и сделки.

Съгласно ал.2 мерките по ал. 1 са задължителни за:

...

“28. (нова - ДВ, бр. 31 от 2003 г.) лица, които по занятие извършват правни консултации, когато:

а) участват в планирането или изпълнението на операция или сделка на свой клиент относно:

аа) покупко-продажба на недвижим имот или прехвърляне на предприятие на търговец;

бб) управление на пари, ценни книжа или други финансови активи;

вв) откриване или разпореждане с банкова сметка или със сметка за ценни книжа;

гг) набавяне на средства за учредяване на търговец, увеличаване на капитала на търговско дружество, за предоставяне на заем или за всяка друга форма на набавяне на средства за осъществяване на дейността на търговеца;

дд) учредяване, организиране на дейността или управление на офшорна компания, компания, предоставена на доверително управление, или друга подобна структура;

б) действат за сметка на или от името на свой клиент в каквато и да е финансова операция или сделка с недвижим имот;

С допълнение на закона в ДВ, бр. 31 от 2003 г. бе създадена нова алинея 5, с която се предвижда, че: “Мерките по ал. 1 са задължителни за лицата по ал. 2, т. 28, когато лицето:

1. знае, че юридическата консултация ще се използва с цел изпиране на пари;

2. знае, че неговият клиент желае да получи юридическа консултация с цел изпиране на пари.

Съответно бе създадена и нова ал.6:” Мерките по ал. 1 не са задължителни за лицата по ал. 2, т. 28, когато те получават информация във връзка с осъществяването на процесуално представителство или с извършването на правен анализ на техен клиент. Не подлежи на съобщаване по реда на този закон информацията, станала известна при или по повод участието в съдебно производство, което е висящо, предстои да бъде открито или е приключило, както и информацията, свързана с упражняване на право на защита по чл. 56 от Конституцията на Република България.”

Въпреки това считаме, че и в тази си редакция текстовете от закона са неприемливи и следва да бъдат отменени.

Държавата разполага с достатъчно средства за получаване на информация, включително специални разузнавателни средства, разкриване на банкова тайна и др. и не следва да използва в тази връзка средства и похвати, характерни за тип общество, което надяваме се, вече е в миналото.

ЗАКОН ЗА МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

Съгласно чл.67, ал.1 от ЗМВР” Полицейските органи могат да призовават в служебните помещения граждани за осъществяване на действия по определените им с този закон правомощия” и ал.2 “За призоваването полицейските органи уведомяват гражданите писмено. В съобщението изрично се посочват целта на призоваването, часът и мястото на явяване.”

В чл., чл.70-72 се регламентира хипотезите и процедурата на полицейското задържане.

Нито визираните текстове, нито който и да е друг текст от закона предвижда възможност и право гражданите да ползват адвокатска защита, въпреки, че в чл.56 от Конституцията на РБ се предвижда:”Всеки гражданин има право на защита, когато са нарушени или застрашени негови права или законни интереси. В държавните учреждения той може да се явява и със защитник.”. В същият смисъл е и текста на чл.8, ал.1, т.4 от ЗА

Едва с Правилника за приложение на ЗМВР се предвижда, че: чл.54., ал.1 “За лицата по чл. 53, ал. 1 се издава писмена заповед за задържане.

(2) В заповедта по ал. 1 се посочват:

...

5. (изм. - ДВ, бр. 39 от 2003 г.) ограничаването на правата на лицето по чл. 71 ЗМВР, както и:

...

б) правото на адвокатска защита от момента на задържането;”

Доколко горните текстове са законосъобразни по смисъла на ЗНА е отделен въпрос. Следва да се отбележи обаче, че на практика почти във всички случаи на лицата, задържани по ЗМВР се отказва достъп до адвокатска защита, като мотивът е липсата на регламентация в ЗМВР.

Ето защо считаме, че в ЗМВР следва да съществува изричен текст, по силата на който всяко лице явяващо се пред органите на МВР или задържано по същият закон има право да се явява с адвокат и да ползва адвокатска защита, като съответно органите на МВР са длъжни да разяснят това право и осигурят възможност на лицето да се свърже с адвокат.

ЗАКОН ЗА АДВОКАТУРАТА

Необходимостта от нов закон за адвокатурата вече е належаща. Доколкото има проекто-закон, и доколкото съществуващите несъвършенства са от друго естество, настоящия ЗА не се анализира в настоящия доклад.

Следва да се отбележи само разпоредбата на чл. 21, ал.1 :“Определението на съда за назначаване на служебен повереник или защитник се съобщава на адвокатския съвет, който определя адвокат от колегията за осъществяване на защитата.”

Считаме, че горният текст е неуместен и не допринася за ефективната защита на съответните лица. Това е особено явно по наказателни дела. Как би следвало да процедира съда, в случай, че е сезиран с предложение за вземане на мярка за неотклонение “задържане под стража”, а съответният срок/ 72 часа/ изтича в деня на предложението.

Следва да се има предвид, че институтът на служебната защита има преди всичко за цел да осигури компетентна правна защита на съответните лица. Усложняването на процедурата с изискване за съобщаване в адвокатския съвет, намиране на адвокат и т.н. считаме за неуместно. Още по-вече, че не е ясно, кой и по какви критерии определя адвоката, който следва да поеме съответния случай. На практика това е щатен служител към съответния АС.

Ето защо, цитираният текст не следва да съществува в тази редакция, а трябва да се обвърже с цялостната регламентация на института на служебната защита.

В заключение следва да се отбележи, че в последно време, под различни форми, зачестяват опитите за посегателство над свободата на човека и гражданина в страната. Това се прави като се задава логически погрешната алтернатива “свобода или сигурност”. Свободата няма друга алтернатива освен несвободата. Всички опити да се “търгува” свободата в исторически план са водели до едно- авторитарни режими, диктатура, тоталитаризъм. В този смисъл

всеки опит за ограничаване достъпът до адвокатска защита е една от първите стъпки за ограничаване на свободата на всеки и на всички.

Работна група :

адвокат Динко Кънчев

адвокат Илия Павлов (докладчик)

адвокат Николай Руневски